

Inhalt

Vorwort	7
Abkürzungen	14
Literatur	15
 I. Einleitung	 31
 II. Das althochdeutsche Belegmaterial	 41
A. Das Blasinstrument Horn	41
B. Saiteninstrumente	42
1. <i>rotta</i>	42
2. <i>seito</i>	44
 III. Das mittelhochdeutsche Belegmaterial	 47
A. Blasinstrumente	47
1. <i>brumme</i>	47
2. <i>busîne, busûne</i>	49
3. <i>floite, floit, flöute, vloite</i>	54
4. <i>holverant</i>	55
5. <i>holz</i>	56
6. <i>horn, hornelin, gebürne</i>	57
7. <i>herhorn, herehorn</i>	64
8. <i>olifant, olivante</i>	65
9. <i>wichorn</i>	66
10. <i>wisenthorn</i>	67
11. <i>phîfe, phîf</i>	68
12. <i>valsches rôr</i>	69
13. <i>schalmie</i>	70
14. <i>trumbe, trumpe, trumme, trume</i>	71
15. <i>trumet, trumpet</i>	73
B. Saiteninstrumente	73
1. <i>boge</i>	73
2. <i>videle, videl</i>	75
3. <i>virole</i>	79
4. <i>gumtere</i>	81
5. <i>hackbret</i>	83
6. <i>harpfe</i>	84
7. <i>lire</i>	88
8. <i>lûte</i>	90
9. <i>quintern, quinterne</i>	92
10. <i>rotte, rote</i>	94
11. <i>seite</i>	96

12. <i>seitspil, seitespil, seitenspil</i>	98
13. <i>zitöl, zitöle, zitolle, zitölin</i>	99
C. Schlaginstrumente	100
1. <i>bunge</i>	100
2. <i>glocke, glogge</i>	101
3. <i>viántglockelin, gericht(e)sglocke, marktglogge, mortglocke, schernglocke, stilnis-</i> <i>sesglocke, sturmlocke, sturm, weitglocke, werkglögge</i>	108
4. <i>púke</i>	111
5. <i>rotumbes, rottumbes, rotubumbes, rotumbel</i>	112
6. <i>schelle</i>	114
7. <i>singo3, singô3</i>	116
8. <i>sumber</i>	116
9. <i>hersumber</i>	119
10. <i>tambûr, tambûre</i>	120
11. <i>trumbe, trumpe, trumme, trume</i>	123
12. <i>trumbel, trumel</i>	124
13. <i>zimbel, zimel, zimbellin</i>	125
D. Tasteninstrumente	127
1. <i>clavor</i>	127
2. <i>orgel, orgele</i>	128
3. <i>portatif, portativ</i>	130
V. Das neuhochdeutsche Belegmaterial	133
A. Blasinstrumente	133
1. <i>Baß, Blasebaß</i>	133
2. <i>Dudelsack</i>	134
3. <i>Fagott</i>	134
4. <i>Flageolet</i>	135
5. <i>Flöte, Flötlein</i>	136
6. <i>Panflöte, Pickelflöte, Zauberflöte</i>	140
7. <i>Harmonika, Mundharmonika</i>	141
8. <i>Horn, Hörnlein</i>	141
9. <i>Alphorn, Deuthorn, Heerhorn, Hifthorn, Hirtenhorn, Jägerhorn, Krummhorn,</i> <i>Nebelhorn, Posthorn, Rüdenhorn, Schlachthorn, Schlangenhorn, Silberhorn,</i> <i>Streithorn, Wächterhorn, Waldhorn, Widderhorn, Zionshorn</i>	145
10. <i>Instrument, Blasinstrument</i>	151
11. <i>Klarinette</i>	153
12. <i>Oboe</i>	154
13. <i>Pfeife, Pfeifchen, Pfeiflein</i>	154
14. <i>Panpfeife, Querpfeife, Sackpfeife, Waldpfeife</i>	159
15. <i>Platerspiel</i>	161
16. <i>Pommer</i>	162
17. <i>Posaune</i>	162
18. <i>Baßposaune, Sturmposaune, Weckposaune</i>	165
19. <i>Rohr</i>	166
20. <i>Schalmei</i>	167
21. <i>Schwegel, Schwegelpfeife</i>	168
22. <i>Tonwerkzeug</i>	169

23. Trompete	169
24. Kirchtrompete, Kriegstrompete, Lärmtrompete, Sturmtrompete	173
25. Trompetenstock	174
26. Tuba	175
27. Tute	175
28. Zink	176
 B. Saiteninstrumente	 177
1. Bogen, Fiedelbogen	177
2. Brummbaß	178
3. Fiedel	178
4. Geige	180
5. Klotzgeige, Narrengeige	185
6. Gitarre	186
7. Hackbrett	187
8. Harfe	188
9. Freiheitsharfe, Goldharfe	192
10. Instrument, Musikinstrument, Saiteninstrument	192
11. Klampfe	194
12. Laute	194
13. Leier	197
14. Mandoline	200
15. Pandora	201
16. Psalter(ium), Psalterlein	201
17. Quinterne	202
18. Saite	203
19. Saitenspiel	208
20. Spielwerk	210
21. Tonwerkzeug	210
22. Trompetenmarie	211
23. Viola da Gamba	212
24. Violine	212
25. Violon	214
26. Violoncello	215
27. Zither	216
28. Zithrinchen	219
 C. Schlaginstrumente	 219
1. Becken	219
2. Bunge	220
3. Glocke, Glöcklein	221
4. Betglocke, Bimmelglocke, Brandglocke, Diebsglocke, Feuerglocke, Friedensglocke, Gartsturm, Gerichtsglocke, Gesindeglocke, Hausglocke, Kupfer, Nachglocke, Neuneglocke, Notglocke, Papstglocke, Ratglocke, Schandglocke, Sperrglocke, Sterbeglocke, Sterbeglöcklein, Stingelglöckel, Stundenglocke, Sturm, Sturm-glocke, Sünderglöckchen, Tischglocke, Todesglocke, Trauerglocke, Türkenglocke, Versehglöcklein, Vorglocke, Wächterglocke, Wahlglocke, Wandelglocke, Wetterglocke	230
5. Glockenspiel	242
6. Gong	242

7. Instrument, Musikinstrument	243
8. Kastagnette	243
9. Maultrommel	244
10. Pauke, Kesselpauke	245
11. Schelle	248
12. Spiel, Lärmspiel	249
13. Strohfiedel	250
14. Tambur, Tamburin	251
15. Tonwerkzeug	252
16. Triangel	253
17. Trommel	254
18. Fell, Gemeindetrommel, Kesseltrommel, Werbetrommel	259
19. Tschinelle	260
20. Zimbel, Zimbelschelle	261

D. Tasteninstrumente	262
1. Akkordeon	262
2. Cembalo	263
3. Flügel	264
4. Fortepiano	265
5. Harmonika	266
6. Instrument, Musikinstrument	266
7. Klave, Taste	267
8. Klavichord	268
9. Klavier	269
10. Klimperkasten	272
11. Orgel, Balg, Wasserorgel	272
12. Piano, Pianoforte	276
13. Positiv, Positivlein	277
14. Regal	278
15. Tonwerkzeug	279
16. Ziehharmonika	280

Die Tonerzeugungsverben	283
1. ahd. <i>blāsan</i> , mhd. <i>blāsen</i> , nhd. <i>blasen</i>	283
2. nhd. <i>abblasen</i> , mhd. <i>anblasen</i> , nhd. <i>anblasen</i> , mhd. <i>ûfblasen</i> , nhd. <i>aufblasen</i> , nhd. <i>ausblasen</i> , nhd. <i>einblasen</i> , nhd. <i>erblasen</i> , nhd. <i>fortblasen</i> , mhd. <i>geblāsen</i> , nhd. <i>hineinblasen</i> , nhd. <i>mitblasen</i> , nhd. <i>vorblasen</i>	291
3. mhd. <i>blenkeln</i>	293
4. mhd. <i>bōzen</i>	294
5. nhd. <i>drehen</i>	294
6. nhd. <i>drücken</i>	295
7. nhd. <i>fiedeln</i>	295
8. mhd. <i>vingern</i> , nhd. <i>fangern</i>	297
9. mhd. <i>gîgen</i> , nhd. <i>geigen</i>	297
10. nhd. <i>glöckeln</i>	299
11. mhd. <i>grîfen</i> , nhd. <i>greifen</i>	300
12. nhd. <i>begreifen</i>	302
13. nhd. <i>klöpfen</i>	302
14. mhd. <i>kratzen</i> , nhd. <i>kratzen</i>	303

15. mhd. <i>liuten</i> , nhd. <i>läuten</i>	304
16. nhd. <i>abläuten</i> , nhd. <i>anläuten</i> , nhd. <i>ausläuten</i> , nhd. <i>beläuten</i> , nhd. <i>entgegenläuten</i> , nhd. <i>verläuten</i>	310
17. nhd. <i>leiern</i>	311
18. mhd. <i>machen</i> , nhd. <i>machen</i>	311
19. nhd. <i>aufmachen</i>	313
20. nhd. <i>pauken</i>	314
21. mhd. <i>phîfen</i> , nhd. <i>pfeifen</i>	315
22. nhd. <i>regen</i>	317
23. nhd. <i>erregen</i>	317
24. mhd. <i>riben</i> , nhd. <i>reiben</i>	318
25. mhd. <i>rîzen</i> , nhd. <i>reißen</i>	319
26. nhd. <i>ringen</i>	320
27. ahd. <i>(h)ruoren</i> , mhd. <i>rüeren</i> , nhd. <i>rühren</i>	320
28. mhd. <i>berüeren</i> , mhd. <i>gerüeren</i>	323
29. mhd. <i>slahen</i> , nhd. <i>schlagen</i>	324
30. mhd. <i>anslahen</i> , nhd. <i>anschlagen</i> , nhd. <i>Sturm schlagen</i> , mhd. <i>ûfslahen</i> , mhd. <i>umbe-</i> <i>slahen</i> , nhd. <i>umschlagen</i>	329
31. nhd. <i>schmettern</i>	332
32. nhd. <i>schütteln</i>	333
33. nhd. <i>erschütten</i>	333
34. nhd. <i>schwegeln</i>	334
35. nhd. <i>schwingen</i>	335
36. ahd. <i>spilēn</i> , <i>spilōn</i> , mhd. <i>spiln</i> , <i>spilen</i> , nhd. <i>spielen</i>	336
37. nhd. <i>abspielen</i> , nhd. <i>anspielen</i> , nhd. <i>ausspielen</i> , nhd. <i>bespielen</i> , nhd. <i>durchspielen</i> , nhd. <i>einspielen</i> , nhd. <i>überspielen</i> , nhd. <i>vorspielen</i> , nhd. <i>wettspielen</i>	346
38. ahd. <i>sprengen</i>	348
39. nhd. <i>stoßen</i>	349
40. nhd. <i>herausstoßen</i>	351
41. mhd. <i>strichen</i> , nhd. <i>streichen</i>	351
42. nhd. <i>anstreichen</i> , nhd. <i>erstreichen</i>	352
43. mhd. <i>stürmen</i> , nhd. <i>stürmen</i>	353
44. nhd. <i>tremolieren</i>	354
45. nhd. <i>treten</i>	355
46. nhd. <i>trommeln</i>	356
47. nhd. <i>vortrommeln</i>	357
48. nhd. <i>trompeten</i>	357
49. mhd. <i>wenden</i>	358
50. mhd. <i>werfen</i>	359
51. mhd. <i>ziehen</i> , nhd. <i>ziehen</i>	360
52. mhd. <i>anziehen</i> , nhd. <i>anziehen</i>	361
53. nhd. <i>zupfen</i>	362
54. nhd. <i>zwicken</i>	363
VI. Zusammenfassung	365
Register	374